

In Nijmegen waren voor de oorlog bij de verschillende parochies katholieke Scoutinggroepen actief. Aan de parochie van de Maria Geboortekerk aan de Berg en Dalseweg in Nijmegen was de mgr. Hamergroep, onderdeel van de Katholieke Verkenners, verbonden. De groep was op 8 september 1936 opgericht door Pastoor Biesta. Ze had welpen en verkenners en de leden droegen een bruine das. De groep was vernoemd naar de Nijmeegse Ferdinandus Hubertus Hamer die missionaris was en in Mongolië tot bisschop werd gewijd. Tijdens de Bokseropstand werd hij onder afschuwelijke omstandigheden in juli 1900 ter dood gebracht.

Vlak voor de oorlog nam Aalmoezenier P. van Kessel het initiatief om een stam op te richten en hij vroeg Hampie Bijlard of hij de nieuwe stam wilde leiden. Op dat moment was Hampie nog lid van de Petrus Canisiusstam van de Sint Jorisgroep, waar ook Jan van Hoof lid van was en Jos de Fraiture oubaas. Op 24 november 1940 richtte Hampie de Mgr. Hamerstam op en werd Baas van de stam. Jos de Fraiture werd oubaas.

Na het verbod op Scouting in april 1941 ging deze stam ondergronds verder onder de naam Debatingclub. Wim Bartels, hopman bij de groep, werd toen Baas omdat Hampie naar Duitsland vertrok, waar hij als architect de herbouw van gebombardeerde steden begeleidde. Hij zorgde ervoor dat veel Nederlandse jongens uiteindelijk als dwangarbeider aan de Arbeitseinsatz konden ontsnappen. De stamleden kwamen ondergronds samen, onder andere in de stoffeerderij van dhr. Beerendonk aan de Groesbeekse Dwarsweg en de villa van dhr C. Schretlen, commissionair in effecten, die achteraf woonde aan de Holleweg 67 in Nijmegen. Na het vertrek van Pastoor van Kessel in augustus 1942, werd Pastoor Van Ditters aalmoezenier. Hij werd op 21 december 1943 opgevolgd door Pastoor P. Jansen. Ton is voortrekker bij de stam.

Jonge mannen moesten in het kader van de Arbeitseinsatz dwangarbeid verrichten in Nederland en Duitsland. Om hieraan te ontkomen doken verschillende voortrekkers onder. Ton is één van hen. Bij de eerste opkomst van de stam op 13 oktober 1944 moeten Frans Leysen, Henk Lombaers en Ton Schmidt zich aan elkaar voorstellen omdat ze elkaar door het onderduiken nog nooit ontmoet hebben.

Op 17 september 1944 begint de operatie Market Garden. Direct na de eerste bombardementen en beschietingen waren voortrekkers van de groep actief. Veel scouts hielpen met het blussen van branden, want door alle beschietingen en bewuste brandstichting door de bezetter staat de stad in brand. Het zijn gevaarlijke activiteiten want de bombardementen en luchtgevechten gaan ondertussen gewoon door. Vier dagen later is de Waalbrug ingenomen en kunnen scouts weer hun uniform aantrekken. De padvindsters, verkenners en voortrekkers melden zich die dag bij Kweekschool de Klokkenberg waar hoofdcommissaris en districtscommissaris Arie Oosterlee van de NPV directeur is. Ook de districtscommissaris van de Katholieke Verkenners Leo van der Kun is hier. De jongens

krijgen opdrachten om te helpen met het overbrengen van boodschappen omdat de telefoonlijnen niet meer werken en het verlenen van hulp in schuilkelders en ziekenhuizen.

De stamleden Gerard Knipping, Frans Holla, Gerrit van Reen, Frans Koning, Herman Rohrbach, Ben Ruijs, Ton Schmidt en Kees Holla worden ingezet bij het Oud Burgerghasthuis en de daarachterliggende bunker. Hier waren burgers al meer dan 10 dagen aan het schuilen voor het oorlogsgeweld. Ze ruimen de boel op en richten de bunker in als noodhospitaal. Later gaan Wim Bartels, Frans Holla en Wim Lessman aan de slag op het Dominicuscollege, dat dienst doet als doorvoerkamp voor bewoners uit de Betuwe naar Brabant en België. Gerard Knipping en een aantal anderen gaan aan de slag op de Annastichting als Ordonnance, bom disposal assistents en in de administratie. Frans Koning raakt op 29 oktober 1944 gewond door een granaatscherf en wordt opgenomen in het ziekenhuis.

Meer informatie

[Studiezaal Nijmegen - 579 Logboek Hamerstam - Collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen 1931 - 2019](#)

[Studiezaal Nijmegen - 579 – fragment bezetting 1942 - Collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen 1931 - 2019](#)

[Studiezaal Nijmegen - 579 – Nijmegen onder granaatvuur 1944 1945 transcriptie - Collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen 1931 - 2019](#)

[Studiezaal Nijmegen - 579 – Nijmegen onder granaatvuur 1944 – 1945 - Collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen 1931 - 2019](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.